

ESCRITS

18

PAISATGES DE MARIA ÀNGELS ANGLADA

A cura d'AMADEU LLEOPART

Aquest recull d'escrits de Maria Àngels Anglada està compost de tres parts, que pretenen mostrar l'escriptora (i, sobretot, la persona) des d'angles diversos i perfectament complementaris.

Cada part ens porta a un escenari, a un paisatge diferent: Vic, Catalunya, Europa. Per tant, el recorregut gradual que proposem parteix de la immediatesa del lloc concret i tendeix vers l'amplitud boirosa del continent; en altres paraules: vers l'esperança.

1. VIC

L'any 1993 Maria Àngels Anglada va tenir l'honor de fer la crida de les Festes de Sant Miquel dels Sants. Hem cregut escaient de transcriure sis dels poemes que constituïen aquesta crida. *Vic en el record* i *La Plaça* són poemes descriptius, en què l'autora se serveix magistralment de la llum, els colors i la música. *La xemencia del Sucre* i *El professor de retòrica*, en canvi, tenen un aire més jocós i popular. *El poeta* i *Les ombres* tanquen la sèrie. A *El poeta*, Maria Àngels Anglada dialoga amb Jacint Verdaguer, amb el pretext de les preguntes retòriques de *La plana de Vic* (conegut poema dedicat «a l'Esbart de sos poetes»). Les dues composicions que clouen la crida fan referència al pas del temps, valorant la conversa necessària i viva entre present i passat, «sense enyor ni tristesa». Del passat, no ens n'arriba «el so», però en sentim «el ressò» que prové, segons *Les ombres*, «dels morts mai no oblidats» que retornen, protectors, «als vells carrers en silent soledat». Sens dubte, Verdaguer esdevé el paradigma d'aquests «morts mai no oblidats».

VIC EN EL RECORD

Lluny de tu –m'envolta la claror marina–
 el cor et saluda, altiva ciutat,
 i el record t'acosta, arrel meva fonda.
 Destrals no et tallaren d'oblit ni de temps.

Com l'alba sorgeixes, adés blancvestida
 com una princesa amb mantell de neu,
 amb tul de boirines, diamants de gebre.
 Adés envoltada dels més tendres verds
 quan l'arbre borrona, i tímida encara
 amb por del refús, s'acosta suau
 cada primavera, si gosa o no gosa
 despertar les roses i les flors de l'arç.

Adés se'm presentes entre la calitja
 nimbada en la glòria d'aquest sol ardent
 que daura les pedres i encén les teulades,
 quan la nit enyoren els jardins secrets
 –rere els murs antics on s'enfila l'heura
 o les vinyes-verges que una breu tardor
 tornarà una flama efímera i bella.

Amb sons de campanes el record t'empara
 i vols d'orenetes ran del vell cloquer
 altíssim i pur guaita del silenci.

LA PLAÇA

Quin nom et donarem, Plaça Major,
 Plaça del Mercadal? Jo et posaria
 la Plaça Bella, perquè com Haidé
 el teu senyal i nom és la bellesa.

Concert de llum que dures en el temps,
 l'harmonia dels porxos que et ceneixen
 s'obre als tons més subtils, a sorprenents
 cadències de ritme i melodia.

Allegros tens en dies de mercat,
 llimones d'or, rovells de foc, taronges,
 robes que l'aire fa onejar i les mans,
 càlides notes –la llengua que estimo.

Adagios hi regnen encalmats
 en els capvespres que l'hivern despulla.
 Nua et contemplo com el roure altiu
 esperant noves fulles en silenci.

Amb un vivace acabaré de festa
 d'alts clarinets que convidin al goig:
 que la teva abraçada d'or retingui
 els qui ara tempta la crida del mar
 i el teu ambre i el rosa no desertin.

LA XEMENEIA DEL SUCRE

Xemeneia sense fum
 m'he tornat un monument.
 Talment un temple romànic
 ara em ve a admirar la gent.

M'he salvat de la desfeta,
 testimoni del passat,
 alta, rodona, perfecta,
 als meus peus camps i ciutat.

Cap canvi no m'atabala
 de la meva alçària estant,
 ni l'estranya passarel·la
 que tempta algun vianant,

ni els nous trens, les carreteres,
 el desfici tan humà
 de fer i desfer i córrer massa
 per poca cosa atrapar.

Maó a maó construïda,
 ara duc un nom estrany,
 que desborda el vers: em diuen
 «arqueologia industrial».

Xemeneia sense fum
 m'he tornat un monument
 i com un temple romànic
 ara em ve a admirar la gent.

EL PROFESSOR DE RETÒRICA

Et retrec, pregoner, l'estrofa massa llesta
i esment et faig que encara no has dit res d'important.
És hora que proclamis l'alta virtut de Sant
Miquel dels Sants, patró i pretext de la festa.

Pregoner, aprèn de mi: dintre la meva testa
rimes tinc ben triades, no, com tu, en assonant
o només amb un ritme, reconec, prou dringant.
Un sonet et reclamo, o una oda ensems xalesta

i solemne –hi escau a la Festa Major
d'una ciutat amb fama de cultura ancestral.
Bé prou jo l'escriuria, tot sencer, el pregó

i en tu no trobaria cap estrenu rival.
Però avui no tinc temps: vaig a la catedral
a oir el solemne ofici i criticar el sermó.

EL POETA

Niuada de calàndries, poetes de ma terra,
la deu no és estroçada del trobar clus o clar.
Si ja fajol ni cànem no es troba a camp ni serra,
les vostres veus ressonen on Verdaguer cantà.

Vermellegen encara, a la Plana, roselles,
i geranis enramen finestres i balcons
com abans clavellines rosades o vermelles.
I al lluny, blanques congestes cenyeixen altius fronts.

Barretines no es veuen, ni padrina amb filosa.
Ran de l'erma masia la font son cant perdé
o no ens lleu d'escoltar-lo: deixada, sorollosa
és *hostal de diumenge ciutadà i renouer.*

Però Sant Jordi guarda ses lloses gegantines,
i l'Esquerda de Roda els seus secrets lliurà.
Pot ser encar que reneixin, Casserres, tes ruïnes
com les altes columnes del vell Temple Romà.

Dels teus antics, poeta, dels somnis d'ales blanques,
no n'ha escampat les fulles cap hivern, cap tardor.
Com vell roure arrelat, ens fan ombra tes branques.
Com llàntia en nit fonda esdevenen claror.



LES OMBRES

*Diu el poeta que al cor de les nits
«quan el silenci es glaça
cruïx dolçament la passa»
dels morts mai no oblidats, sols adormits.*

*Entre setmana, quan dorm la ciutat,
hi sento ombres alades,
figures retornades
als vells carrers en silent soledat.*

*De cap paraula no m'arriba el so
ni cap remor davalla,
al nostre entorn tot calla,
però dels nostres passats sento el ressò.*

*L'ombra de Balmes, la de Verdaguer
tenen conversa amiga
amb l'ombra més antiga
de Miquel Argemí, d'Andreu Febrer.*

*Vetllen Ausona amb un esguard amic
sense enyor ni tristesa.
La seva ombra és certesa
que, amb anys i canvis, Vic és sempre Vic.*

2. CATALUNYA

Catalunya representa, sobretot, la pàtria i la llengua (i, naturalment, l'ensenyament i la difusió de la llengua). Hem considerat oportú de reproduir alguns fragments de cartes dels anys seixanta i setanta que mostren les inquietuds i els esforços de Maria Àngels Anglada en la lluita per la recuperació del català, per la recuperació del país. Són fragments de cartes enviades a Vic, als pares, des de Figueres i Vilamacolum, que també il·lustren l'inici en la literatura i el procés de consolidació de l'escriptora.

21.5.1965

Us adjunto aquest petit poema dedicat a la llengua catalana¹ perquè l'Enriqueta² busqui algú per posar-hi música, ja que és una cançó. En Jordi³ diu que és bastant bo i això que en general és un crític força exigent. N'he fet durant aquesta primavera quatre més que ja us ensenyaré algun dia que vingueu; un d'ells dedicat a Mossèn Cinto, crec que al pare⁴ li agradarà, més o menys en hexàmetres.

25.1.1967

Amb gran incredulitat he llegit la baixa maniobra contra el Casal i amb indignació l'arrest del nostre estimat professor, Dr. Badia⁵, que suposo que no durarà gens; sembla que ho facin expressament perquè no es pugui fer res de bo a la Universitat: trobo que el claustre de professors o ha perdut la dignitat o s'hauria de solidaritzar amb ell.

7.3.1970

Em va escriure la Sra. Roser Matheu⁶, responsable de l'edició de l'antologia de poetesses catalanes⁷, per demanar-me poesies meves i un abreujat currículum per incloure-les en aquest llibre, que prologa Octavi Saltor⁸. Així és que, si tot va bé, no tardareu gaire temps a veure'm en lletres de motlle.

1. Es tracta del poema següent: «Estranys remers et duien a les illes del somni / Viva t'amortallaren amb blancs llençols d'oblit. / Pocs pressentien que també per a tu / Estava decretat un tercer dia. / De duressa i de joia i d'esglai és pastat / Per tots nosaltres i amb nosaltres tu / Veu i crit i sang nostra / I com el pa estimada / Tu i ell fills de la terra.»

2. Enriqueta Anglada, germana de l'escriptora i directora –aleshores– de la coral Canigó.

3. Jordi Geli, marit de Maria Àngels Anglada. Ambdós van tenir cura de l'edició del llibre *Memòries d'un pagès del segle XVIII* (1978).

4. Joan Anglada: advocat i periodista vigatà. Vinculat al Patronat d'Estudis Ausonencs des dels primers anys, va publicar diversos articles a *Ausa*: «La casa i la família Galadies de Vich» (vol. v, pàg. 216), «Els llocs verdaguerians» (vol. VII, pàg. 120), «Un lloc verdaguerià restaurat» (vol. VIII, pàg. 70) i «In memoriam» (vol. VIII, pàg. 421).

5. Es tracta del lingüista barceloní Antoni Maria Badia i Margarit. El 1967 era catedràtic de gramàtica històrica de la llengua espanyola, a la Universitat de Barcelona. Deu anys més tard, va obtenir la càtedra de gramàtica històrica catalana, a la mateixa universitat. Del 1978 al 1986 va ser-ne rector.

6. Escriptora barcelonina. Va escriure poesia de to popular i algunes biografies.

7. Aquesta antologia es titula *Les cinc branques (poesia femenina catalana)* (1975). Va ser editada per Esteve Albert.

8. Escriptor, periodista, divulgador cultural i polític (vinculat a la Lliga). Natural de Barcelona, el 1971 va ser un dels restauradors dels Jocs Florals de la capital catalana.

M.^a Àngels Anglada de Geli

cl. Marallo, 10 - 3^a
FIGUERES

Amb gran misericòrdia he llegit la benja-
nadora contra el Casal i amb indignació
el ament del nostre estimat professor, D. Bachin, que
suposo no duraria gens; sembla que ho faci expressa-
ment perquè no es pugui fer res de bo a l'un-
versitat; trobo que el claustre de professorats ha
perdut la dignitat o s'han de solidaritzar
amb ell.

Ahí en Jordi va comprar una preciosa vaca
que val 25.000 ptes.; ara ja produeixen 190 l
tres de llet al dia.

Be', res més; records a tots i una abraçada de
M^a Àngels

25.4.1970

El meu article sobre la poesia de l'Espriu m'ha proporcionat una sorpresa agra-
dabilíssima: una carta de l'Espriu⁹ molt, però que molt amable, que ja us ense-
nyaré, dient que ha estat tan encertat i que està tan agraït als comentaris que li
dedico. Em va fer una gran il·lusió, com us podeu pensar.

29.9.1971

Vàrem tenir una reunió, a casa, de la revista *Canigó*¹⁰ i estan decidits a dur
endavant la idea del setmanari: en Jordi i jo som del consell de redacció. Malgrat
ser tots els col·laboradors gratuïts, pensen tenir al començament un dèficit de

9. Salvador Espriu, en la carta a la qual fa referència Maria Àngels Anglada, li agraeix «profundament les molt amables paraules que m'ha volgut dedicar a la revista *Canigó*. «Passo per un judaïtzant», continua Espriu, «gairebé exclusivament un llegidor de la Bíblia, quan en realitat la cosa "és una mica més complexa". Vostè se n'ha adonat i ho ha subratllat amb molt d'encert: permeti, doncs, que li expressi la meua gratitud, sobretot pel que respecta a la seva generosa al·lusió a *Antígona* i als comentaris que dedica a *Prometeu*, així com pel final del seu estudi. Estic content que la meua obra l'hagi acompanyada una mica, li hagi estat d'algun profit».

10. Aquesta publicació va ser iniciada a Figueres, l'any 1954, per Xavier Dalfó. De primer, era una revista bilingüe, amb periodicitat mensual; després, va passar a ser escrita íntegrament en català. L'octubre de 1971, els promotors van convertir *Canigó* en un setmanari.

40.000 ptes. al mes; no sé pas com s'hi llancen. A veure si trobeu algun subscriptor per Vic. Ens convenen molt cartes al director; esperem rebre'n algunes del pare, amb la firma que vulgui¹¹.

30.11.1971

Segurament l'article sobre el Congrés Jurídic sortirà ja a l'exemplar del dia 8 de desembre. Em diuen els amics Dalfó¹² que els interessaria tant el tema de les escriptures i testaments en català com alguna cosa sobre els drets de la dona en relació amb el dret català. Per ara, la revista segueix endavant, però ja deveu saber que la nostra «germana» *Recul*¹³, de Blanes, ha rebut una multa de 50.000 ptes.! per un article del nostre amic Josep M. Capdevila¹⁴, que està arborat d'indignació.

27.2.1972

Pare, el teu article ha agradat extraordinàriament a tots els de *Canigó*: ja està compost i no tardarà gaire a publicar-se. La dona d'en Dalfó diu que tens un estil molt periodístic, comprensible i actual. També he rebut ja les notes sobre Andorra i el dictamen encarregat per Òmnium Cultural¹⁵. Per cert, que els el vaig ensenyar i diuen que és una llàstima no publicar-lo, ja que així es posaria en coneixement de les escoles de l'Empordà, i a veure si pots demanar als d'Òmnium de Vic si ens el deixen publicar a *Canigó*, si no hi ha inconvenient. L'he ensenyat a alguna mestra i l'han trobat molt interessant.

Uns amics nostres, els Fortiana, van cada setmana a Perpinyà, a donar classes de català als mestres i professors del Rosselló; em sembla una tasca molt interessant.

5.6.1972

L'article del pare a *Canigó* ha fet molta sensació, em refereixo al dictamen sobre el català a l'escola. Varen tornar a cridar en Dalfó, no pas per aquest article, i li van dir que era l'últim avís i que després ja vindria una multa.

27.7.1972

He rebut una carta d'en Marià Manent agraint-me uns llibres molt curiosos que li vaig enviar de poetes empordanesos. Em diu que et recordi que té molt interès de veure les segones proves del seu pròleg¹⁶.

11. Les cartes signades amb pseudònim, per ocultar la identitat de l'autor, eren habituals en una època en què les llibertats individuals i col·lectives no eren respectades.

12. El matrimoni format per Xavier Dalfó i l'escriptora Isabel-Clara Simó, que van promoure i dirigir la revista *Canigó*.

13. Publicació catalana, primer quinzenal i després setmanal, fundada a Blanes, el 1920, per Salvador Cornellà. Durant la Guerra Civil va deixar de publicar-se. Va ser represa el 1950, en castellà. Actualment es torna a escriure en català, després d'un període de bilingüisme.

14. Assagista, filòsof i crític literari, natural de Banyoles. Va morir el 1972, a l'edat de vuitanta anys, pocs mesos després dels fets que Maria Àngels Anglada exposa en aquesta carta.

15. *Dictamen Jurídic de l'II-lustre Col·legi d'Advocats de Vic. L'íditoma català en les escoles de Catalunya*. Aquest dictamen és del 12 de febrer de 1972.

16. Pròleg del poeta Marià Manent per al primer llibre de poesia de Maria Àngels Anglada (escrit conjuntament amb Núria Albó). Aquest llibre porta per títol *Díptic* (1972).

Tinc por que *Canigó* té el temps comptat. El volen suprimir: avui a Figueres m'ha dit l'Emili Casademont, un dels col·laboradors locals, que ahir varen arribar dos expedients junts a en Xavier¹⁷, corresponents als núm. 242 i 244 [...]. Avui sabrà alguna cosa, però si li posen moltes importants la revista no ho pot pas aguantar.

p.d. Pare, acabo de parlar amb en Dalfó i em diu que entre els articles expedientats n'hi ha dos de teus: *El dret de matar*¹⁸ i el famós dictamen. Crec que els porta l'afer l'advocat i escriptor Narcís-Jordi Aragó¹⁹.

5.1.1973

Aquí, a Figueres, també s'han venut ja alguns llibres *Díptic*: tenim un bon començament. La setmana que ve sortirà a *Canigó* un comentari que m'han dit que és molt bonic. Avui he anat un moment a can Dalfó, però no m'han pas dit que haguessin rebut res del pare: no sé si vas enviar aquell comentari sobre *Omnium*, que jo trobo encertat.

28.10.1973

Ja vam fer el veredict de dels Premis Erato²⁰ i ens van obsequiar amb un bon sopar. Jo tenia al costat el Sr. Roig i Llop²¹, que em va dir que tornés a felicitar el pare pel seu dictamen sobre la llengua catalana; diu que ha arribat a la UNESCO.

12.2.1974

El viatge a Grècia ara em dóna alguns fruits en forma de poemes. Us envio aquest²² que en realitat és l'evocació de l'estimat jardí del carrer de la Riera, en Jordi diu que és dels més bonics que he escrit.

3. EUROPA

Una de les darreres publicacions de Maria Àngels Anglada és un llibre que porta per títol *El mite d'Europa*, realitzat en col·laboració amb l'il·lustrador Miquel Plana. Imprès a Olot el novembre de 1998, es tracta d'una edició de

17. Xavier Dalfó.

18. Aquest article de Joan Anglada tractava el tema de la pena de mort.

19. Periodista i advocat, natural de Girona. Va fundar i dirigir, entre 1968 i 1980, la revista *Presència*. El 1972 –el mateix any de la carta de Maria Àngels Anglada– va publicar *Girona grisa i negra*, llibre escrit en col·laboració amb Just Manuel Casero.

20. Són uns premis convocats per la Societat Coral Erato, de Figueres.

21. Es tracta de l'escriptor barceloní Tomàs Roig i Llop. Als anys setanta va publicar dos volums de memòries i el tercer volum de *Siluetes epigramàtiques* (retrats literaris breus).

22. Es tracta del poema *Record de Vic des d'Esparta*, que comença amb aquesta estrofa: «Era el meu pont l'escala trenada amb gessamins. / Pels seus graons verdosos a poc a poc baixava / Al màgic pou florit de faules i violes.»

bibliòfil, per bé que també s'ha editat un opuscle, amb la col·laboració del Patronat Català Pro Europa, que recull els textos i les il·lustracions d'aquest llibre.

Maria Àngels Anglada parteix del mite grec d'Europa perquè, tal com exposa al text introductori, «el mite ens revela sempre, si l'escoltem bé i maldem per tal d'interpretar-lo sense manipulacions interessades, una idea, una veritat, un símbol que el vent del temps no erosiona».

La realitat d'avui s'oposa al sentit profund del mite; s'hi gira d'esquena. Amb tot, no hauríem de renunciar a una Europa «que estimés i compregués, com les diverses flors d'un jardí, les seves parles i els seus creadors».

ODA A EUROPA

...Sense pressa, tranquil·la
i segura, et perfiles en cent rostres, Europa.
El teu respir, que ve de lluny, és ample
com l'alenar del mar en platja oberta,
i és un afany de llibertat i d'harmonia
que té el volum i el pes d'un brau damunt les prades...

Tomàs Garcés
(*Escrit a terra*, 1985)

LA SEDUCCIÓ

Qui era el brau damunt les prades de què parla Tomàs Garcés? Un brau d'estrany costums, perquè deixa les prades i es passeja per la riba del mar, a les costes de Frígia. Té un cos poderós, un pelatge suau, uns grans ulls de mirada intel·ligent.

No, no és pas un brau com els altres! Ha adoptat aquesta forma, com podria haver-se disfressat de cigne, de pluja d'or. És el gran Zeus, el rei de l'Olimp, on frueix amb el nèctar i l'ambrosia. Li agrada, però, de viatjar a la terra dels mortals, a les costes de Jònia, o a les muntanyes de Creta, on va néixer.

«Bellament creixeres, bellament et criares, oh celestial Zeus» —escriu el poeta Cal·límac. «Essent encara infant, ja ho comprenies tot perfectament». No ens hem d'estranyar, doncs, que els seus germans li cedissin l'imperi dels cels. Un germà seu, Posidó, és el déu del mar, l'esperver d'ales blaves: «es posà a córrer per l'ona, i els dofins saltaren quan el van reconèixer».

Posidó té una néta bellíssima, filla d'Agenor, que és rei de Frígia. Tots els prínceps admiren la gràcia d'Europa, de blancs braços, de llargs cabells ondats, que camina com una deessa. Es veu ben clar —diuen— que Afrodita, la reina de l'amor, l'ha esquitxada amb escuma de la seva nacrada petxina. No serà, però, per a cap príncep, per ara. Zeus, el brau immortal, resta seduït pels encisos de la noia, tendra, joveíssima: ja es veu que ve de la raça de Posidó, el déu mariner, el que regna sobre el mar que no lleva collita. Les fletxes d'Eros, l'entremaliat, han ferit el brau, han tocat el cor de Zeus.

L'AMOR

Quin brau més manyac! No escarbota la sorra, no fa cap gest per esverar la princesa de Frígia, la filla d'Agenor i Telefasa. Al contrari, se li acostava a poc a poc, abaixa la gran testa, es deixa acaronar mansament el pelatge netíssim, suau, més que la llana que teixeixen les dones del palau i que la seva mateixa mare, la reina, ajuda a filar, amb una filosa daurada.

Europa porta una túnica ampla, flotant; els cabells una mica arrissats li cauen pel llarg i blanc coll, per l'esquena recta. El brau s'agenolla davant seu, com convidant-la a pujar-hi a cavall, a passejar damunt del seu llom musculós i fort. La noia ho prova: i el troba bla com un coixí de plomissol. Fort i bla. No té, doncs, gens de por, de moment, ni quan el brau agafa un trot força viu.

Europa és coratjosa... fins que el suposat animal s'endinsa en les ones salades. Llavors sí que entra la temença en el seu esperit; el brau, però, sap tranquil·litzar-la d'una manera misteriosa. Tots dos solquen els camins blavosos de la mar i, com si volés damunt les ones, Europa frueix de la singular navegació i ja no té por de les onades. Salten els dofins al voltant del germà del seu amo, i els fan una escorta alegre fins a la gran illa de Creta. Davant seu, com una gran conquilla, la petita badia de Matala, enlluernadora de blau i de blanc, els acull amorosa.

PLENITUD

«Hi ha allí una roca llisa, espadada, que surt del salobre, a l'extrem de Gortina, enmig de la mar calitjosa, el llebeig hi arrodola una immensa onada...»

Cal protegir la bella Europa dels perills de l'onada i del llebeig. Així ho pensa Zeus, que ja ha deixat la disfressa de brau. La seva amant, vol posar-la a recer –i no tan sols del vent i de la mar. És una divinitat gelosa del seu poder: duu la princesa, ja gràvida, cap als cims de les muntanyes nevades, cap al Dicte, de fondes espiugues.

Per tal que la seva descendència trobi una acollida càlida, no hi ha cap terra millor que l'illa de Creta: «una terra posada enmig de les ones vinoses, bella, grassa, banyada tota ella entorn; hi ha homes, tants, que són infinits, i noranta ciutats... hi ha cretesos nadius, que són d'un gran cor».

Europa pot reposar tranquil·la, baixar, de vegades, a l'ombra dels xiprers i de les oliveres. A recer de les mirades, sent la vida nova –dues vides, encara no ho sap– que creixen en el seu ventre. I un cretenc de gran cor, el rei Astèrion, la prendrà per muller i pujarà com si fossin els seus fills els divins bessons: Minos i Radamant. Res no els mancarà a les sales del complicat i bellíssim palau, on aflueixen les gerres d'oli, immenses, el vi que alegra el cor dels homes, el blat nodridor.

MIL-LENNIS DESPRÉS

L'auguri de pau de l'arribada d'Europa a l'illa de Creta, que gaudí de segles sencers sense guerres, a redós del mar i dels seus innombrables vaixells, no s'ha pas acomplert, fins ara. Les etapes de treva, però, deixen una llavor d'esperança. «La flor de l'esperança, minúscula i tenaç», que invocava Màrius Torres en un esplèndid sonet. Gairebé al mateix temps, el 1938, un altre escriptor català, Alfons Maseras, escriuixit pel carnatge de la guerra civil, publicava un llarg poema. Maseras demanava a Europa que no es mostrés adusta i separada dels pobles d'Espanya i que intervingués per tal de fer possible la pau:

Sigues el far, sigues l'esclat
que a tots ens guïï i il·lumini.
Sigues el blanc mantell d'ermini
que aplegui ta diversitat.
No et diem mare cada dia?
El teu amor és l'harmonia
i l'esperit que haurà d'unir-nos.
Contempla els pobles als teus peus.
Fes que no hàgim d'averkonyir-nos
de dir-nos i ésser europeus.

Alfons Maseras, en aquest poema de to digne, se'ns mostra com un precedent de la concepció posterior d'Europa:

Sigues, Europa, forta i lliure
i sobirana del teu seny.

Només –pensa l'escriptor– una Europa d'aquestes condicions podrà acomplir el desig pregon dels seus fills:

Ompler de pau l'horitzó clar,
les verdes valls i la mar blava.

Pocs anys després, enmig de la guerra mundial que començà el 1939, escrivia Franco Frotini:

La teva llum tornava,
blanca Pau, dels diluvis, i naixia
sempre, amb el primer sol, entre les pedres
una herba d'esperança.

Salvador Espriu pensava que el nostre poble «en un temps que sentim proper», s'integraria a Europa, «salvades la nostra llengua i la nostra història». És a dir, que ens unírfem a aquesta entitat que ens conserva el nom de la filla d'Agenor essent nosaltres mateixos: no una carcassa buida, ni una planta desarrelada.

Que no sigui decebuda la nostra esperança,
que no sigui escarnida la nostra confiança:
així molt humilment ho demanem.

MOTS FINALS

En un temps que no era temps,
 el brau portà Europa sobre els lloms
 cap a l'illa de Creta,
 a través del Mediterrani.

En un temps que ja és temps,
 aquest llibre
 EL MITE D'EUROPA
 convoca déus i deesses, reis, homes i braus,
 en l'esperança que s'acompleixin
 els auguris de pau
 per a l'Europa del segle XXI.

EPÍLEG

Maria Àngels Anglada, en la mort de Josep Carner (l'any 1970), va escriure el poema que transcrivim a continuació (el qual havia restat, fins ara, inèdit). D'aquesta manera, les paraules dedicades a l'escriptor Carner retornen, en senzill homenatge, a Maria Àngels Anglada.

IN MEMORIAM

La pàtria crida els cossos dels seus fills,
 la travessen clivelles d'enyorança.
 En vida els separaren falsos murs
 i, morts, no pot servir-los de mortalla.

Feliç la pàtria on cada fill té un lloc
 i poden expandir-se les paraules
 com vol d'ocells en cel acollidor
 o dolços fruits a l'horta de Pandara.

Feliç la pàtria quan reposis tu,
 príncep dels mots alats, entre nosaltres
 i aprenguin els infants en llibres clars
 el cant dels seus poetes, ratlla a ratlla.